

beol. Cand. aan de Vri-
en benoeming als hui-
rk te Djokjakarta (Jav-
er Streefkerk nam de
ntrekken.

IEERDE KERK.

m.

ort.

MEENTEN.

dam-Zuid.

ORMDE KERK.

Exdoermond.

le.

hem.

Doorwerth en Heelsum

as.
in te Fijnart.

arlem.
gen.

Zegveld.

3: 12.
Joh. 15: 11.

67 jaar.

an hen, die
oegelaten tot
demaal

er à f 0.91½ per ex.

t ter uitreiking aan
e bijdragen te doen,
eiden kunnen.

bi de uitgevers

TRE - GOES

Onderwijs

DENHIL

Dr. K. DIJK.

icpleel, goed en goed

De Rotterdamse

materiaal bevat. Wan

Onze Vastum

e van de nieuwe prop

eloof, dat deze broch

lgende kinderen han

le School met den Bijb

uitgevoerd.

Unie „Een School m

LE COINTRE

PE EN
EKEN

elijk gezin met belang
n ontvangen?

aanvraagformulier inge-
Edece te Hoorn, e
ectus van de

TIE

ER DEEL

ER 160 BLADZIJDE

S VAN

H. W. AALDER

EA-EDITIE.

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bourma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hockstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris
der Redactie:
Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36090.

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het gebed van den jongen mensch.
III. — Uit de Schrift: Betuig! (Micha 6:3; Joh. 18:23).
— Kerkelijk Leven: Pluriformiteit der kerk en epigonisme.
V. — Lit. en Kunst: Skandinavische romans. III. (Slot).
— Pop.-Wet. Schetsen: Het antwoord uit den Hemel. IV.
— Vragen van geestelijk en zedelijk leven: De heiligh-
making. I. — Zielkunde: Christologie en Anthropologie. I.
— Be-trapten en een passende schoen. — Stemmen
uit onze Kerken: Het Javaansche Liederenboek op de
Synode. — Persschouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het gebed van den jongen mensch.

III.

De verdediging van 't christelijk gebed zou met de beide voorafgaande artikelen beëindigd kunnen worden, indien niet, behalve de genoemde argumenten, een nog langere reeks van andere bezwaren werd aangevoerd, die nu niet uit den natuurwetenschappelijken hoek komen, doch allen een theologisch of religieus karakter dragen.

Daar is allereerst het bezwaar van de onderlinge tegenstrijdigheid der gebeden. Meer dan eens, en ook van meer dan één zijde is opgemerkt, dat bidden hierom niet helpen kan, omdat het ééne gebed, al bij het uitspreken, door het andere opgeheven en vernietigd wordt. In den zomer doet het zich telkens voor, dat de eene boer bidt, dat het mooie, zonnige weer nog wat aanhoudt; terwijl de andere uitziet naar regen. Bij de intrede van den winter hopen de brandstoffenhandelaars op strenge en langdurige koude; terwijl arbeiders in de bouwbedrijven het liefst zien, dat de winter zonder vorst voorbijgaat. Een dokter, die om zijn dagelijksch brood bidt, vraagt, ingewikkeld, dat er veel patienten op zijn spreekuur komen. Maar een christen, die nog gezond is, bidt, dat hij daarbij bewaard mag blijven en dus niet in de handen van den dokter vallen zal. En zoo liggen de voorbeelden van onderlinge tegenstrijdigheid der belangen, en dus ook der gebeden in het leven overal voor het grijpen.

Vooral de laatste wereldoorlog heeft aan dit bezwaar een nog sterker accent gegeven. Toen hebben zoowel de Duitschers als de Engelschen, zoowel de Oostenrijkers als de Franschen gebeden voor de zege van hun wapenen. Maar... welk gebed moest God toen verhooren? Dat van de Duitschers, of dat van de Franschen? Want het was toch onmogelijk, dat Hij den zin van allen kon doen en ieders gebed verhooren! En een zekere bekendheid heeft toen het verhaal van het meisje gekregen, dat bij het naar bed gaan haar avondgebedje deed en ook voor vader bad, die in den oorlog was, en den lieven Heer vroeg, of Hij vader weer behouden thuis wilde brengen en het vaderland zegenen. Maar toen ze opstond, vroeg ze, kinderlijk onschuldig, en juist daarom zoo ontdekkend: moeder, bidden de kinderen in de andere landen nu 's avonds tot een anderen lieven Heer?

Daar is voorts 't bezwaar van de grootheid Gods en de kleinheid van den mensch. God zou veel te groot en te majestueus zijn, om zich te kunnen inlaten met al de particuliere en vaak onbeduidende belangen der menschen. Gij hebt — zoo wordt ons gezegd — nog veel te kinderlijke en primitieve voorstellingen reeds van het heelal, en hoeveel te meer dan van God; en daarom verbeeldt gij u, dat God zich met uw gebed bemoeien zou. Maar slaat eens de oogen naar boven. Denkt het u eens goed in: minstens 47.000 miljoen sterren! Bijna 25 keer meer sterren dan menschen. En onder die sterren hemellichamen, vele en vele malen grooter dan onze aarde. En die God, die over dat onoverzienbare getal werelden Zijn oog moet laten gaan, zou nog bijzondere aandacht kunnen schenken aan wat op één van die planeten — on nog niet eens de grootste — ja, nader, aan wat

door slechts één mensch op die planeet gedaan of gevraagd wordt? Onmogelijk toch!

Daar is vervolgens het bezwaar in verband met de alwetendheid Gods. Waarom zullen wij bidden? God weet immers alle dingen? Wij kunnen Hem nooit iets verhalen, wat Hij nog niet weet. Zegt niet een van de psalmen: Heere, Gij verstaat van verre mijn gedachten. Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, Heere, Gij weet het alles! Heeft de Heere Jezus ons niet gewaarschuwd: Uw Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft?

En deze redeneering maakte op de Pelagianen en de Remonstranten zulk een diepen indruk, dat zij, om hietegenover toch nog de redelijkheid van het gebed te kunnen handhaven, de alwetendheid Gods, en met name Zijn voorwetenschap gingen beperken.

Naar hun oordeel heeft God, doordat Hij den mensch naar Zijn beeld schiep, gedeeltelijk afstand gedaan zoowel van Zijn almacht als van Zijn alwetendheid. Als een mensch gaat bidden en daarmee op een bepaalde manier zijn vrijen wil in werking stelt, komt God metterdaad voor een nieuw geval te staan, voor iets, dat Hem voor dezen niet bekend was, en dan wordt Hij daardoor in de noodzakelijkheid gebracht, om zich nog eens te bezinnen, wat Hij nu, in verband met deze nieuwe constellatie, zal doen.²⁾

Na verwant aan dit laatste bezwaar is dat in verband met de onveranderlijkheid Gods. Zal, zegt men, ons gebed zin hebben, en zal er reële gebedsverhooring plaats hebben, dan moet God als antwoord op ons gebed iets doen, dat anders niet geschied zou zijn. En juist dit is onmogelijk. In God valt immers geen verandering of schaduw van omkeering. Hij bestuurt alle dingen naar een gemaakt plan en overeenkomstig vaste wetten. Hij heeft van eeuwigheid in Zijn raad al vastgelegd, wat onfeilbaar geschieden moet. Wat zullen wij dan nog bidden? Is het niet beter, of om het geheel na te laten; of, indien wij het toch doen, om het voorbeeld van Rousseau na te volgen, die zeide: Ik dank wel, maar ik bid niet. Waarom zal ik God vragen, dat Hij terwille van mij de vaste orde der dingen verstoren zal?

Eindelijk noem ik nog — andere bezwaren voorbijgaand — dat, ontleend aan de gebedsverhooring. Het is vooral dit, dat zich in de praktijk van het leven telkens voordoet. Hoe dikwijls kunt ge niet menschen ontmoeten, die u verzekeren, dat zij vroeger wel aan den godsdienst deden, en naar de kerk gingen en toen ook baden, maar dat zij dit thans niet meer doen en zelfs heelmaal niet meer in God gelooven; en dat het bij hen hierom zoo ver gekomen is, omdat hun gebeden niet verhoord zijn. Zij hadden God gevraagd om de genezing van hun kind of het herstel van hun vrouw. Doch niettegenstaande zij in die spannende dagen herhaaldelijk gebeden hebben, werd kind of vrouw toch weggenomen. En nu zij dit negatieve resultaat hebben opgedaan, zijn zij geestelijke stakers geworden en hebben zij het gebedswerk voor altoos neergelegd.

Het valt niet te ontkennen, dat er onder deze nieuwe reeks van bezwaren zijn, die ons sterker toespreken dan die, welke wij den vorigen keer aanhoorden; en dat er zelfs onder gevonden worden, die ons als een aanklacht in de ooren klinken en waarbij ons geweten ons begint te beschuldigen.

Want het is — om maar aanstonds met het argument van de onderlinge tegenstrijdigheid te beginnen — maar al te droef waar, dat wij, menschen, het leven zoo uit elkaar gescheurd hebben, en meermalen zulke onmogelijke toestanden scheppen, dat zelfs de gebeden der christenen tegen elkander in vloeien.

Maar al willen wij aan den eenen kant deze verootmoedigende boodschap in haar volle scherpte tot ons laten ingaan en het ons daardoor laten ontdekken, welke slechte bidders wij nog zijn; dit sluit anderzijds toch niet in, dat wij de heele

zaak van het gebed zelf zouden moeten prijs geven.

Want al spreken onze gebeden elkander vaak tegen, toch is het heelemaal niet noodzakelijk, dat zij dit doen. 't Is ook niet noodzakelijk in zulk een tegenstrijdig geval als een oorlogsloestand is. Zelfs mag uitgesproken, dat de gebeden der christenen eigenlijk nooit met elkaar in disharmonie zijn; mits het natuurlijk slechts gebeden, en niet wat anders zijn. Indien wij, echt zelfzuchtig, in ons gebed enkel bedacht zouden zijn op eigen voordeel, of de eer van eigen vaderland, dan schreeuwt uw gebed tegen het mijne in, of omgekeerd. Maar laten wij dan tegelijk goed inzien, dat deze disharmonie haar oorzaak heeft in het feit, dat wij juist niet gebeden, doch wat zelfzuchtige wenschen in de richting van den hemel geadresseerd hebben. Maar naar mate ik meer echt bid — dat is: naar mate ik meer zoek naar de volbrenging van Gods wil en de uitvoering van Zijn raad, naar die mate wordt ook de rivaliteit tusschen uw en mijn gebed opgeheven en kunnen zelfs in oorlogstijd de gebeden der kinderen Gods uit het ééne land samenstemmen met die uit het andere.

Daarbij is het een zeer ernstige fout van het bezwaar der onderlinge tegenstrijdigheid, dat het slechts op één moment let en al het andere, dat er ook is, niet telt. Het wijst wel op den oorsprong van het gebed; maar het vervolgt niet de verdere geschiedenis ervan, totdat het bij God aangekomen en door Hem aangenomen is. Het meet wel breed uit, wat hier beneden door ons misdaan wordt; maar het zwijgt totaal over wat boven door Christus wordt verricht. Want de heele hooge priesterlijke bediening van den Heere Jezus in het hemelsche heiligmiddom wordt uitgeschakeld en zoo radicaal genegeerd, alsof dit zelfs niet bestaat.

En toch is het pas door Zijn priesterlijke bediening voor het aangezicht des Vaders, dat onze gebeden tot God komen en Hem aangenaam worden gemaakt. En deze priesterlijke tussenkomst dient ook, om de eenzijdigheden en tegenstrijdigheden uit onze gebeden weg te nemen en ze als één smeeking uit te spreken in Gods oor.³⁾

En als onze gebeden zoo tot God komen, dan zijn het ook ten laatste en ten diepste niet de gebeden, die het doen. De voorstelling van het argument der onderlinge tegenstrijdigheid, alsof het effect van onze gebeden afhangt van hun mindere of meerdere volmaaktheid en onderlinge eenstemmigheid, is de Pelagiaansche, Roomsche en Remonstrantsche idee, die lijnrecht tegen de Schrift ingaat. Maar de bijbel leert ons, dat het in laatste instantie niet de verdienstelijkheid van ons gebed, maar het welbehagen Gods is, of — en zoo ja, op welke wijze onze gebeden verhoord zullen worden. En dit welbehagen Gods wordt gelukkig ook niet te niet gedaan door de tegenstrijdigheden, die wij al te schuldig in onze gebeden innemen.

Op den weg naar de binnenkamer behoeft ook het feit van Gods grootheid en onze kleinheid geen hinderpaal te zijn. Het kan grif toegegeven: vergeleken met de mateloze ruimte buiten onze aarde, en met de talloze werelden in die ruimte, zijn wij minder dan niet, en zouden wij geneigd zijn om te meenen, dat God Zich hierom met ons niet kan inlaten. Maar de Schrift predikt ons aldus niet. Haar logica beredeneert het vlak anders. Jesaja b.v. wijst ook naar het ontelbaar heir der sterren heen. Doch als hij dit gedaan heeft, concludeert hij niet: en dus o, Israël, kan God zich met u niet inlaten; maar keert hij het vlak om en vraagt: als uw God al dat heir voortbrengt en ze met name roept, waarom zegt gij dan o Jacob en spreekt gij, o Israël: Mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat aan mijn God voorbij?

²⁾ Dr H. Bavinck, Geref. Dogmatiek IIIe 546; Dr A. Kuypers, Dictaten-Dogmatiek, III, locus de Christo (partertia) 151; Dr H. H. Meeter, The heaven by high priesthood of Christ, diss. V. U. 1916, 185—186.

¹⁾ A. de Graaf, Algemeene Geologie, 200.

³⁾ Zie hierover ook Dr D. J. Keet, t. a. p. 179 v. v.